

Kaivosten sosiaaliset vaikutukset

Pohjoiskalottikonferenssi, Kiiruna 22.-24.8.2014

Kestävä kehitys

Yliopistonlehtori Leena Suopajärvi,

Lapin yliopisto

SUMILCERE – Kestävä kaivostoiminta, paikalliset yhteisöt ja ympäristösääntely –hankkeessa vertaillaan Suomen, Ruotsin, Norjan ja Venäjän kaivospaikkakuntia. Kolarctic ENPI: 2013-2014.

Puheenvuoron rakenne

- Mitä ovat kaivosten sosiaaliset vaikutukset?
- Miten kalottialueen kaivospaikkakunnilla koetaan kaivosten vaikutukset?
- Onko kaivostoiminta kestävän kehityksen mukaista?

Kaivosten sosiaaliset vaikutukset

- Sosiaaliset vaikutukset = hankkeen aiheuttamat muutokset yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan elämässä (International Guidelines and Principles for Social Impact Assessment, Vanclay 2003).
- Vaikutuksia esimerkiksi: yhteisölliset tai institutionaaliset muutokset, konfliktit paikallisten asukkaiden ja ulkopuolisten toimijoiden välillä, yksilölliset ja perheissä koetut vaikutukset sekä vaikutukset yhteisön infrastruktuuriin.
- Suomen Lapin kaivoshankkeissa sosiaalisilla vaikutuksilla ”tarkoitetaan niitä yksilöön, yhteisöön tai yhteiskuntaan kohdistuvia vaikutuksia, jotka aiheuttavat muutoksia ihmisten elinoloissa, viihtyvyydessä, hyvinvoinnissa tai hyvinvoinnin jakautumisessa”.

Kaivosten sosiaalisten vaikutusten arvioinnin ongelmat

- Kaivosalan sosiaalisia vaikutuksia vaikeampi ennakoida kuin monen muun alan: 1) voimakkaan nousun – ja laskun - ala (ns. booming industry), 2) paikallinen tuotanto kytkeytynyt globaaleihin ja monimutkaisiin prosesseihin, 3) lähtökohtaisesti rajallinen tuotantoaika, 4) kaikki kaivokset ovat erilaisia.
- Nykykäytännöissä sosiaalisia vaikutuksia arvioidaan kaivosten suunnitteluvaiheessa. Varsinaiset vaikutukset realisoituvat vasta hankkeen elinkaaren aikana.

Kaivostoiminnan vaikutukset Kalotin paikallisyhteisöihin (Sumilcere-hanke)

- Työryhmä: Kuolan tiedekeskus/Klyuchnikova Elena & Korchak Elena, Luulajan teknillinen yliopisto/Ejdemo Thomas & Poelzer Gregory A., Norut/Nygaard Vigdis, Lapin yliopisto/Leena Suopajärvi.
- Tutkimuspaikkakunnat: FIN/Kittilä, Kolari, NOR/Kvalsund, Sor-Varanger, RUS/Revda, Apatity, Kirovsk, SWE/Kiruna, Pajala.
- Ympäristövaikutukset: haitat (melu, pöly, veden laadun ongelmat, luonnon pilaantuminen) päivittäin koettuja kaivosten lähialueilla -> huoli myös terveysvaikutuksista. Kauempana huoli ympäristöriskistä.
- Taloudelliset vaikutukset: myönteistä työpaikat ja investoinnit (palveluihin ja infraan). Kielteistä esimerkiksi muiden elinkeinojen vaarantuminen ja riippuvuus kansainvälisistä firmoista ja globaaleista markkinoista.
- Sosiaaliset vaikutukset: myönteistä paikkakunnan elinvoimaisuus, vireys ja tulevaisuudentoivo. Mahdollista vain, jos kaivostoiminnan talous ja ympäristövaikutukset kestäväällä pohjalla.

Kestävä kehitys pohjoisen näkökulmasta?

- Kestävä kehitys on kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Brundtlandin komissio/YK 1987.
- Kestävyys – luontokeskeisyys - esimerkiksi luonnon monimuotoisuus ja luonnonvarojen säästeliäs käyttö.
- Kehitys – ihmiskeskeisyys - esimerkiksi teknologiset innovaatiot ja tiedeperustainen kyky ratkaista ongelmia.
- Pohjimmiltaan arvovalinta, joka lähivuosina ja vuosikymmeninä ajankohtaistuu entisestään.

Kiitos ja hyvää kotimatkaa!
Tack och trevlig resa hem!

Leena Suopajarvi

Lapin yliopisto

leena.suopajarvi@ulapland.fi